

»Leonova družba« Slovincem!

Naše razmere še niso take, da bi mogli imeti posebno znanstveno akademijo. Zato se je »Leonova družba« preosnovala v književno društvo za strokovno znanstvo, za poljudno znanstvo in za leposlovje.

Leposlovje ima mogočen kulturni vpliv, dober ali slab, kakor priča ves razvoj moderne sveta, in v metafizični trojici, ki ustvarja harmonično kulturo, je, kakor je rekel tako resnično dr. Mahnič, tudi lepo. Zato hoče »Leonova družba« gojiti tudi leposlovje in dajati vodilno smer (direktivno) leposlovnemu delu. Imamo sicer že razne leposlovne knjižnice, vendar se zdi, da ne bo odveč, če bo dala tudi »Leonova družba« vsako leto svojim članom kako lepo izvorno delo ali kako klasično delo iz svetovne literature.

Po poljudnem znanstvu naš čas takorekoč kriči. Ljudstvo hrepeni po vedno večji izobrazbi, da bi moglo pridobiti novodobne kulture izrabljati za svoj vsestranski napredek; zakaj zaveda se, da bo v silni tekmi narodov zmagoval tisti, ki bo imel največjo kulturo. To izobrazbo mu mora podajati poljudno znanstvo. Pod videzom znanstva v poljudni obliki se pa žal v najširše sloje zanaša tudi nevera; celo med Slovenci pridobiva moderna laživeda vedno več tal. Zato nam je živo potrebna poljudno-znanstvena knjižnica.

A treba nam je tudi strokovnega znanstva. Le iz strokovnega znanstva more zajemati poljudno znanstvo; strokovno znanstvo daje kulturi smeri. Ljudstvo bo končno tako, kakršna bo inteligenca, a inteligenca vzgaja znanost. Naše ljudstvo gospodarsko krepko napreduje, vendar tega napredka ne bi mogli biti prav veseli, če se ne bi obenem krepila tudi duševna moč, če bi nam morda na polju duševne kulture gospodaril nasprotnik.

Naposled je treba revije, ki naj sproti zasleduje kulturne pojave, jih beleži, če treba, načelno presoja, in tako opozarja na znanstveni študij, obenem pa mnogoličnosti znanstvenih spoznav daje načelno enotnost in jasnost.

V zavesti teh živih potreb je »Leonova družba« svoj delokrog razširila. Ni več zgolj znanstveno, ampak splošno književno društvo, ki mu je namen »gojiti književnost v prospeh krščanske kulture« (§ 1.). Ni več ome-

jena na akademično izobražene kroge, temveč kliče vse sloje, ki so željni omike in izobrazbe (§ 4. c). Izbrala si je odbor 21 mož, da bi tako pritegnila k delu kar največ moči (§ 7.). Za letnino je določila neznatno vsoto 6 K, da bi mogel biti član vsak količkaj zaveden Slovenec (§ 4. c). Ustanovnina (200 K) se lahko plačuje v obrokih tekom štirih let.

Po tem programu hoče torej »Leonova družba« izdajati:

1. Znanstveno knjižnico;
2. poljudno-znanstveno knjižnico;
3. leposlovno knjižnico;
4. revijo »Čas«.

Za leto 1915. n. pr. hoče dati svojim članom:

- a) 1 zvezek znanstvene knjižnice (spisi P. Stanislava Škrabca),
- b) 1 zvezek poljudno-znanstvene knjižnice,
- c) 1 zvezek leposlovne knjižnice (prevod romana: Coloma, Malenkosti) in
- d) revijo »Čas«.

Ker hoče »Leonova družba« svojim članom vse to dajati za letnih 6 K, je samoposebi umevno, da mora računati s kar največjim številom članov. Nadeja se pa, da je ta up ne bo prevaral, tako živo je prepričana, kako izredno važno in nujno je, kar je započela, in ne more si misliti, da bi to prepričanje ne prevzelo vseh.

Upi, da bo po skupnem delu med nami Slovenci prišlo do kulturne skupnosti, so nas prevarali. V slovenski inteligenci je vrsta mož, ki so v načelnem nasprotju s krščanskimi kulturnimi načeli. Ti možje hočejo vsakemu skupnemu kulturnemu društvu vtisniti pečat svojih protikatoliških težej. Zato nam ne preostaja drugega, kakor da se tudi na duševnem polju samostojno organiziramo, kakor se je naše ljudstvo že organiziralo na gospodarskem, socialnem in političnem polju! Dokazimo na vseh poljih življenjsko moč krščanskih idej! »Leonova družba« boji naša Kulturna Matica!

V Ljubljani, dne 1. julija 1914.

Odbor »Leonove družbe«.

VSEBINA.

Izidor Cankar: Obračun	245	Ivan Cankar: Črtice	268
Jos. Dostal: Pota modernega slikarstva (Dalje)	249	Jos. Lovrenčič: Fragmenti iz Trentarskega študenta	270
Ivan Pregelj: Kajn	252	Jože Plot: Čez vrt tri svetle zvezdice	270
Jos. Lovrenčič: Obol	252	Dr. A. Žigon: Študija	271
— — Jesen	252	Književnost	276
— — Ko se odprejo oči	253	To in ono	278
Ivan Sadar: Oranže pojo	253	Drobiž	279
— — Enolično življenje	253		
Milan Kuret: Šumeči školjki	253		
Dr. Ivan Knific: Med bogomolci v »ruskemu Jeruzalemu«	254		
Narte Velikonja: Suša	260		
Dr. A. Breznik: Razvoj novejšje slovenske pisave pa Levčev pravopis (Dalje)	265		

SLIKE.

Umetniške priloge. F. Hodler: Izvoljenec. — Klimt: Schubert pri klavirju. — Gaugin: Pokrajina. — Fr. Dobnikar: Risba.	
Smrt sv. Lovrenca	264
Vinjeta	280

»Dom in Svet« izhaja 25. dne vsakega meseca. — Naročnina: 10 K, za dijake 7 K, za Ameriko 3 dolarje, za Italijo 13 lir, za Nemčijo 11 mark. Sprejema lastništvo in upravnništvo v Katoliški Tiskarni.

Urednik: dr. Izidor Cankar v Ljubljani, Marijanišče. — Založnik in lastnik: **Katoliško tiskovno društvo**. — Tiska **Katoliška Tiskarna** v Ljubljani.